

Тема: «Пісня про Роланда» (2–3 розділи за вибором). Контроль групи результатів 1 (усно взаємодіє)

Мета: розвиток компетентностей

предметних і комунікативних: знання змісту прочитаних епізодів «Пісні про Роланда»; уміння переказувати художній твір у різний спосіб, відповідати на запитання до тексту, знаходити в тексті художню деталь і визначати її смислове навантаження, характеризувати персонажа, висловлювати своє ставлення до зображених у творі ситуацій, явищ тощо; уміння визначати актуальні проблеми, розкриті у творі, висловлювати судження про події та вчинки героїв;

ключових: уміння обирати з допомогою інших осіб або самостійно тексти для читання різних стилів і жанрів, наводити окремі аргументи щодо цього вибору; співвідносити зміст і контекст твору; уміння працювати з елементами тексту, добирати доречні мовні засоби, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення, створювати власний текст / медіапродукт на основі прочитаного матеріалу; зіставляти власну думку із думкою інших осіб.

Обладнання: текст твору, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок позакласного (додаткового) читання, контроль групи результатів.

Зміст уроку

I. Актуалізація знань

Хвилинка творчості. Презентації сенканів та мініповідомлень (домашнє завдання).

II. Мотивація навчальної діяльності

Повідомлення теми уроку. Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Вступне слово вчителя. Середні віки були періодом розквіту героїчного епосу. Саме в цей час з'являються герої, які служили інтересам народу, держави. Вони могли, не задумуючись, віддати життя за короля та країну. Вірою і правдою служили монарху і своєму сюзерену. Були еталоном моралі та героїзму. У романі «Трістан і Ізольда» про цей дивовижний час написано так:

У дуже давні славні дні
Складалися дзвінкі пісні
Про мудрих добрих королів,
Про їх підступних ворогів,
Про лицарів, що рвуться в бій,
Аби звершити подвиг свій,
І про принцес, яким любов
Хвилює серце й юну кров.

Саме про таких героїв піде мова на сьогоднішньому уроці.

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу

Розповідь учителя. Історична основа твору. У 778 р. Карл Великий на прохання мусульманського володаря, маючи свої інтереси в Іспанії, втрутився в іспанські справи. Справжньою метою походу було збагачення, пограбування багатих арабських міст. Похід Карла був невдалим. Ібн-аль-Арабі пообіцяв за допомогу віддати франкам велике мавританське місто Сарагосу, але володар Сарагоси не впустив франків у місто, і вони змушені були повертатись додому. По дорозі на батьківщину загін прикриття французького війська був знищений на вузькій гірській дорозі у Ронсевальській ущелині Піренеїв місцевими басками-християнами. Виявляється, загін під проводом Хруотланда пограбував та зруйнував їхнє місто Пампелуну, і помста не забарилася. Про цей драматичний випадок коротко повідомляє історик Ейнхард у «Життєписах Карла Великого» (IX ст.). Карл повернувся на місце розправи з Хруотландом, але, нікого там не заставши, пішов додому. Сталося це 15 серпня 778 року. Це – історичний факт, доведений документально. Героїчна поема народжувалася по гарячих слідах історичних подій. Її зміст – правдива поетична розповідь сучасника, яка з часом піддалась сюжетній обробці, історія була замінена вигадкою. У поемі головною метою Карла стало не збагачення, а боротьба за християнську віру; загін Роланда, відповідно, розбивають вже не християни-баски, а мусульмани-маври; маловідомий префект Бретані граф Хруотланд стає племінником самого Карла – Роландом; невдалий похід франків зображений як переможний.

Перегляд відеофрагментів фільму «Королівство франків: народження сучасної Європи» (канал «Історія На Карті»):

https://drive.google.com/file/d/1fmL6r-q_yz-k1NkuteGFpmDWXLvtnPni/view?usp=drive_link

IV. Формування знань, умінь, навичок, компетенцій

Знайомство з твором (загальна характеристика). «Пісня про Роланда» починається оспівуванням перемоги Карла Великого в Іспанії. Сім років воює славний Карл із сарацинами. Він захопив усі іспанські міста, крім Сарагоси, де сарацинський цар Марсилій радиться зі своїми знатними васалами, як йому позбутися франків. Найстарший із них пропонує Марсилію брехливо поклястися Карлу у вічній дружбі та пообіцяти, якщо франки виведуть військо, самому прийняти християнство та охрестити всіх підданих. У відповідь на сарацинську пропозицію Карл за порадою свого небожа лицаря Роланда посилає до Марсилія знатного феодала Ганелона, Роландового вітчима. Пихатий Ганелон готовий виконати це доручення, але, запідозривши пасинка в намірі погубити його, вибухає гнівом і вирішує за всяку ціну помститися Роландові. Уклавши зрадницький договір із Марсилієм, Ганелон умовляє Карла повернутися на батьківщину. Франки, повіривши облудним запевненням, покидають Іспанію. За порадою Ганелона, Карл доручає Роланду прикривати тил французького війська. У горах, у Ронсевальській ущелині, на двадцятитисячний ар'єргард франків, очолений Роландом, нападає стотисячне військо Марсилія. Починається жорстока битва, в якій гине героїчний французький загін. Почувши заклик Роланда, Карл

поспішає на допомогу. Франки вщент розбивають ворогів і піддають хрещенню сто тисяч невірних. Поема закінчується стратою зрадника Ганелона.

Поему можна умовно поділити на три частини, назвавши їх: «Зрада Ганелона», «Загибель Роланда» і «Покарання зрадника». Композиція відповідає закону епічного оптимізму: фінал мав бути традиційно благополучним. *Зав'язкою сюжету* є посольство від царя Марсилія з обманною обіцянкою скоритися французам, а також перемовини Ганелона в таборі маврів. У творі є два *кульмінаційних моменти* – битва в Ронсевальському міжгір'ї, коли гине Роланд, а також двобій Карла Великого з еміром Баліганом. *Розв'язкою* всіх конфліктів у «Пісні про Роланда» є велична перемога французів над маврами, хрещення іновірців і справедливий суд над Ганелоном. Тема твору – зображення боротьби проти іноземців-іновірців за «любу Францію», за християнську віру і за короля Карла. Ідея – патріотичне уславлення національно-релігійної боротьби християнського світу проти мусульман-арабів; засудження зради й оспівування вірності королю й батьківщині.

Робота з підручником (текстом твору). Читання, коментування, переказ хрестоматійних епізодів твору (Підручник: Ковбасенко Ю. І. Зарубіжна література : підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Ю. І. Ковбасенко, Л. В. Ковбасенко. – Київ : Літера ЛТД, 2016. – 320 с.).

V. Закріплення матеріалу, узагальнення та корекція знань

Контроль ГРІ (УВ). Усна розгорнута відповідь на запитання (на вибір учня).

- ✓ Для франків Роланд – ідеальний рицар. Чи погоджуєтеся ви з такою думкою?
- ✓ У героя можна забрати життя, але подвиг його буде сяяти вічно (Ян Райніс).
- ✓ Чи є слова «лицар» та «герой» синонімами?
- ✓ Доведіть, що провідною темою середньовічного героїчного епосу є тема захисту рідної землі від іноземців та іновірців.

Критерії оцінювання: 1) наявність тези, аргументів та висновку; 2) обсяг висловлювання – 6-10 речень. Кожен критерій має вагу 6 балів.

VI. Підбиття підсумків

Обґрунтуйте свою думку. Чи потрібні народу герої?

Так

О

Ні

Працюємо вдома

1. Опрацюйте сторінки підручника 92–94: розповідь про Омара Хаяма.
 2. Складіть кросворд / вікторину за «Піснею про Роланда» (за бажанням).
 3. До наступного уроку ПЧ прочитайте твір Ягелло Йоганни «Кава з кардамоном».
- Запропонуйте інші цікаві твори подібної тематики своїм однокласникам і однокласницям.